

чувствената любов, у романтиците и особено у прокълнатите (Бодлер на първо място), „жената придобива образа на съдбовна сила“⁶, засилва се „нейната парливост на загадка“⁷. Жената и женската любов - „като сладко коренче“ (Толстой), със своята първична сила, т. е. със своята чувственост, заробват мъжа. Могъщият талант на Толстой чудесно е схванал двойствената функция на ЕВА и ЕВИ-те, изобразени преди всичко като определен тип. Жените, заробени от мъжете, сами се превръщат в хищници и търговци, които твърде изгодно, твърде скъпо се продават: „А, вие искате да бъдем само предмет на чувственост, добре, ние като предмет на чувственост ще ви заробим...“ („Кройцеровата соната“). Философски някои от тези идеи водят потеклото си от Шопенхауер и Ницше. Както и от Едуард фон Хартман. Жената като Немезида, която преследва и наказва безмилостно, особено силно присъства у Стриндберг. А той е писател, превеждан и често игран на сцените на нашите театри в началото и първата половина на 20 - ти век. И тъй като за Стриндберг мъжът и жената са две изконно враждебни вселени, чиито пътища никъде не се пресичат: („Цялата ѝ любов е била само измама, за да ме заслепи!“ - „История на един брак“), една крачка е нужна, за да се стигне до... Вайнингер. До неговата книга „Пол и характер“ - една откровена проповед срещу жената. У Вайнингер тя е чистата еманация на злото, на универсалното зло, лишена от каквато и да е духовност, защото е само ПОЛ. И нищо друго. След самоубийството му през 1903 г. името му нашумява толкова, че за него се създава цяла литература. Отзвучи от неговата философия намираме и в творчеството на много наши писатели⁸, особено у представилите на т. нар. *урбанистични* проза: Андрей Протич, Димитър Шишманов, Г. П. Стаматов, Димитър Димов.

Кръстьо Куюмджиев в блестящата си монография за Димов, като търси с основание неговите предходници сред Ч. Мутафов, Св. Минков, Д. Шишманов, имайки предвид главно Шишманов в случая, отбелязва, че в тяхната проза са налице много допирни точки: „...това е проза на анализа за разлика от пластичната проза на нашата литература от нейния класически период.“⁹ И още нещо. Казано по повод белетристиката на Шишманов, но то, според мен, се отнася в различна степен и до други представители на т. нар. градска белетристика: „... тоя интелектуален стил у Димитър Шишманов е наложен ... от неговата сложна сетивност, от културната изтънченост на асоциациите, от сложността на неговия поглед за света... Светът на Елин Пелин може да се изрази ... с неговия език. Но той вече е безпомощен в един интелектуално